

PSIHOLOŠKI KORELATI ALIJENACIJE I NEKI VIDOVI PONAŠANJA

BRANKO MILOSAVLJEVIĆ
Filozofski fakultet u Zadru

UDK: 316.6
Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 1987—01—21

Metodama: analize sadržaja (tekstova iz štampe u razdoblju od 5 godina), upitnika (primjenjenog na 228 adolescenata), intervjua (primijenjenog na 15 rukovodilaca u radnim organizacijama), izvršeno je ispitivanje kako se psihološki korelati alijenacije (potrošačka groznica, usamljivanje — izolacija) indiciraju kao neki vidovi ponašanja ljudi.

Dobiveni rezultati pokazuju da su psihološki korelati alijenacije povezani s nekim vidovima ponašanja ljudi u svakodnevnom životu.

Uvod i problem istraživanja

U čovjekovom iskoračivanju iz prirode rad se javlja, pored ostalog, kao jedan od najznačajnijih korijena udruživanja ljudi. Međutim, rad je u uslovima i naporima, koje je čovjeku nametnulo klasno društvo, postao izvor razdvajanja i otuđivanja ljudi.

Rad postaje izvor razdvajanja i udaljavanja ljudi jednih od drugih, kako je istakao Marks (1949, 1959, 1961, 1967, 1974), kada je zamisao pripala jednima, a izvođenje radnih operacija drugima. U podijeljenom, »razmravljenom radu« (termin navodi Fridman, 1959) i »idiotizmu profesija« (termin potiče od Marksa, 1959), parcijaliziraju se čovjekove funkcije, odnosno biva ugrožen fizički i psihološki integritet čovjeka.

Objektivno korijeni alijenacije proističu iz klasno ekonomskog položaja čovjeka koji uslovljava da:

- proizvod rada ne pripada proizvođaču, već vlasniku kapitala;
- radne operacije, koje čovjek obavlja u »razmravljenom radu«, »idiotizmu profesija«, djeluju na njega nametnuto kao vanjska sila;
- nametnuti vidovi socijalnog života, kao i uopšte ritam rada i života, udaljuju čovjeka od prirode, samog sebe i drugih ljudi. Ovi, kao i drugi, objektivni korijeni alijenacije imaju svoj subjektivni aspekt. Koristi se termin »subjektivni« aspekt alijenacije, »jer alijenacija ne predstavlja određen specifičan »osjećaj alijenacije« u smislu kao što su »glad«, »žed«, »hladno«, »toplo« i sl., koji su direktno povezani sa određenim biofizičkim stanjem organizma. Osjećaj alijenacije je difuzan i manifestira se u cjelovitom ponašanju ličnosti odnosno nizu doživljaja i psihofizičkih stanja, zbog čega čovjek i ne zna da je alijeniran.

Naša je pretpostavka da subjektivni aspekt alijenacije — gledano socijalno-psihološki — treba shvatiti kao korelativan niz doživljaja koji nastaju u objektivnoj situaciji djelovanja korijena alijenacije. Taj korelativan niz doživljaja u objektivnoj situaciji djelovanja korijena alijenacije, nazivamo »psihološkim korelatima alijenacije«.

Slijedeća naša pretpostavka jest: psihološki korelati alijenacije su prepoznatljivi u svakodnevnici čovjekova života i rada, a mogu se očitovati i pored toga što je teško govoriti o njihovom redu i broju, kao »potrošačka groznica«, »osamljivanja« (socijalna izolacija), »nezadovoljstvo sa radom«, »tjeskoba«, »statusomanija«, »osjećanje beznadežnosti« i sl. Navedeni, kao i drugi mogući, psihološki korelati alijenacije su povezani sa ponašanjima ljudi. Hipoteza o povezanosti psiholoških korelata alijenacije i ponašanja ljudi ima uporište u radovima niza autora (Marks, 1949, 1959, 1961, 1976, 1974; Engels, 1951, From, 1964, Zvonarević, 1976) i činjenici da su jednom i drugom zajednički: prvo, okviri nastanka i, drugo, manifestni smjer odnosa prema drugima i sebi, a u širem smislu i prema društvu. Drugim riječima, određeni uslovi života i rada u klasnom društvu formiraju kod čovjeka određene dinamizme kao što su potrošačka groznica, usamljivanje (izolacija), nezadovoljstvo sa radom, tjeskobe i sl., koji su neodvojivi od čovjekova socijalnog ponašanja. Prema tome, problem ovog istraživanja je: kako se određeni psihološki korelati alijenacije indiciraju kao vidovi ponašanja?

Metoda

a) *Uzorak.* Uzorak ispitivanja čine: prvo, tekstovi objavljeni u štampi u posljednjih 5 godina u kojima se očituju psihološki korelati alijenacije i u vezi s njima određeni vidovi ponašanja, drugo, 15 rukovodilaca u radnim organizacijama koji rade u raznim djelatnostima i krajevima a u uzorak su ušli slučajno i, treće, 228 adolescenata polaznika trećih razreda srednje škole iz tri veća grada u Dalmaciji.

b) *Postupak ispitivanja.* Metodom analize sadržaja izvršeno je ispitivanje tekstova iz štampe. Za jedinicu analize sadržaja uzet je tekst (članak) koji je sadržao materijal u vezi sa problemom ovog istraživanja.

Za jedinicu sadržaja uzet je opisani vid ponašanja, odnosno posljedica obuzetošću korelatima alijenacije »potrošačka groznica« ili »usamljivanje — izolacija«.

Za kategorije analize sadržaja određeni su opisani psihološki korelati alijenacije.

Metodom intervjua izvršeno je ispitivanje 15 rukovodilaca. Intervju je bio više slobodan nego standardniziran, a *svim rukovodiocima* je postavljano samo *jedno pitanje u istom obliku i sadržaju*. Pitanje je glasilo: »Kada Vam se obraćaju na toj dužnosti poznanici, prijatelji kao dobrom prijatelju-poznaniku, o čemu razgovarate?« »Ako sve razgovore

označimo sa 100 procenata, navedite koliko u tih 100 procenata zauzima svaka od slijedećih tema razgovora:

- zajedničke teme iz svakodnevnog života;
- načini za rješavanje nekih pitanja materijalne prirode (stan, zaposlenje, povećanje LD, bolje radno mjesto);
- spontani, nevezani prijateljski razgovori;
- stručna pitanja;
- razgovori izvan navedenih tema (ostalo).«

Na ovaj način dobiveni su podaci koje je bilo moguće statistički obraditi.

Metodom upitnika ispitani su adolescenti. U ispitivanju je korišten »Upitnik — SDV-MB/84«. Detalji o njemu nalaze se u drugom radu autora (Milosavljević, 1985).

Rezultati

Rezultati dobiveni metodom analize sadržaja prikazani su u tablicama 1, 2, 3 i 4.

Trka za profitom, novcem po svaku cijenu (tablica 1), proizvodi kojim se truju ljudi (tablica 2) imaju svoje tragične posljedice. Te tragične posljedice jednog i drugog su evidentne (vidi se u tablicama 1 i 2) i neodvojive su od čovjekove alijenacije, posebno njenog psihološkog korelata »potrošačke groznice«.

Tablica 1

Rezultati analize sadržaja tekstova o posljedicama izgradnje »međunarodnih đubrišta«

Kategorija analize	Jedinica sadržaja
	Posljedice podignutih »međunarodnih đubrišta«
Trka za profitom, novcem po svaku cijenu	<ul style="list-style-type: none"> — 10.000 mrtvih zbog posljedica trovanja pesticidima, (»Riznici industrializacije, 1984). — 2000 mrtvih i desetine hiljada otrovanih baznom sirovinom za proizvodnju pesticida u Indiji (Petrović, 1984, Stefanović, 1985, Mikulčić, 1984, Time, 1984). — Jedna zemlja uložila trideset milijardi dolara da bi prodala svoju »prljavu industriju« nerazvijenim zemljama, (Peleš, 1986). — Pesticidima, koje razvijene zemlje prodaju nerazvijenim zemljama, godišnje se otruje oko petsto hiljada ljudi, (Kroz ceo svet, 1986).

Tablica 2

Rezultati analize sadržaja tekstova o posljedicama proizvodnje proizvoda koji se truju ljudi

Kategorija analize	Jedinica sadržaja
	Posljedice proizvodnje i potrošnje zatrovane hrane, vina i lijekova koji nisu za ljudsku upotrebu.
	— 7 mrtvih u Belgiji, 16 mrtvih u Engleskoj, 160 otrovanih u SR Njemačkoj šniclama dobivenim od stoke hranjene antibiotičima, (Sokolović, 1984).
Trka za profitom po svaku cijenu kao vid »potrošačke groznice«	— 10.000 i više osoba oboljelo od paralize perifernog nervnog sistema u Maroku zbog upotrebe maslinovog ulja u koje su proizvođači dodavali mašinsko ulje (Vjesnik, 1986). — 30 ljudi umrlo je u Italiji od zatrovanog vina, (Ostojić, 1985). — 1000 i više vina nalaze se na listi zatrovanih vina antifrizom (Stojanović, 1985). — Evropski parlament je 1986. javno osudio izvoz lijekova u zemlje »trećeg svijeta« koji nisu za ljudsku upotrebu (Večernji list, 1986).

Tablica 3

Rezultati analize sadržaja tekstova iz štampe u vezi sa toksikomanijama

Kategorija analize	Jedinica sadržaja
	Posljedice širenja toksikomanije
Tragična jurnjava da se potroši i samog sebe	— Čestina smrtnih slučajeva zbog uživanja droge neprestano se povećava (Vjesnik, 1984). — Mladi sve češće u populaciji narkomana, (Večernji list, 1982). — Postotak alkoholičara u nekim zemljama kreće se oko 18 što se odražava na porast problema socijalno-patološkog predznaka, (Oslobođenje, 1985). — Umrli narkomani često ostaju anonimni kao i uzrok njihove smrti, (Politika, 1981).

Toksikomanije spadaju u socijalno-patološke pojave. Humanistički pristup svijetu socijalne patologije pokazuje da se ulazak u svijet socijalne patologije (narkomanija, alkoholizam) dijelom može označiti kao tragična jurnjava za trošenjem i samog sebe. Kada čovjek zarobljen tehnologijom klasnog života i rada doživljava da svojim sposobnostima i znanjima ne može ništa promijeniti u svome položaju, da je mnogo toga iznad njega (od raspolaganja njegovim radom, njegovim slobodnim vremenom i na koncu i njime samim), onda mu besmisleno postaje »novi smisao«. Taj »novi smisao« za njega je svijet socijalne patologije odnosno tragična jurnjava da potroši i samog sebe. Podaci, koje objelodanjuje

štampa (tablica 3) o narkomaniji i alkoholizmu, samo su neznatan dio podataka o socijalno-patološkim pojavama sa kojim se suočava savremeni svijet i koji pokazuje da se »potrošačka« groznica može, barem dijelom, prepoznati i u prihvatanju samoubilačke filozofije odnosno socijalno-patološke alternative življenja. (Milosavljević, 1986).

Tablica 4

Rezultati analize sadržaja tekstova u štampi o ponašanjima povezanim sa psihološkim korelatom alijencije usamljivanja — izolacije

Kategorija analize	Jedinica sadržaja
	Posljedice obuzetošću usamljivanjem — izolacijom
Psihološki korelat alinacije usamljivanje — izolacija	<ul style="list-style-type: none"> — Mladić ubijen na autobusnoj stanici dok su putnici čekali gradski prevoz (»Autosvet«, 1983). — Tri silovanja u Parizu, jedno na bulevaru oko 20 sati pred očima prolaznika, drugo u prigradskom vozu u kome su bili putnici, treće na keju podzemne željeznice stanice Šatle. U sva tri slučaja ne samo da nitko nije žrtvama pritekao u pomoć, već su one morale same prijaviti policiji zločine, (Politika, 1985). — Stotine ljudi se baca sa oblakodera, mostova, satelitskih antena i litica. Ako se padobran ne otvori, što se dešava često, nema im spasa. Skokovi u opasnost u SAD se vrše prema priručniku pod nazivom »Vodič u avanturu« u kome, između ostalog, stoji: »Ne strahuj da će se tvoj život okončati, već da nikad neće ni početi. »Akcija sada«, kako se nazivaju vratolomni skokovi, pruža šansu da se izađe iz anonimnosti, izolacije, (Panorama, 1984). — Na ulazu u stambenu zgradu silovana djevojčica od 14 godina. Dvadeset minuta usred dana trajala je njena agonija, vika. Stanari zgrade su virili iz stanova. Niko nije pritekao u pomoć niti je pozvao miliciju. Sve to desilo se u Čačku 1986., (Petrović, 1986).

Rezultati u tablici 4, barem dijelom, naznačuju da kada se razmatra alijenacija ne bi trebalo izostavljati misao o njenom simptomatskom značenju u vezi sa adaptacijom čovjeka na uslove i napore života i rada u klasnom društvu. Razvijeno klasno društvo omogućuje neprestani rast gustine življenja, migracije ljudi i eksploziju informacija o nizu opasnosti. Sve to narušava i ugrožava informativni i emocionalni kapacitet čovjeka. Takve okolnosti djeluju na čovjeka da izgrađuje »nove mehanizme odbrane«. Jedan od njih je »usamljivanje — izolacija«. Ovim mehanizmom odbrane čovjek se udaljava od drugih i postaje neosjetljivim za odnose sa drugim. Rezultati u tablici 6 pokazuju kako usamljivanje — izolacija čini ljude »neosjetljivim« za probleme drugih. To ponašanje je čudno, iznenađujuće, ali ono je evidentno i prati svakodnevicu klasnog života i rada.

Rezultati dobiveni pomoću metoda upitnika prikazani su u tablici 5 i 6.

Tablica 5

Od 25 fenomena (— zagađenost okoline; — glad; — širenje bolesti raka; — narkomanija; — rat; — nezaposlenost; — nacionalizam; — kocka; — nedostatak porodične topline; — nasilje; — nedostatak iskrenog drugarstva; — kriminalitet; — samoubistvo; — nedostatak uzora kod mladih; — skitničenje; — nagla urbanizacija; — alkoholizam; — nedostatak iskrene ljubavi; — nedostatak interesa za kulturne vrijednosti; — apatija mladih; — duševne bolesti; — moja budućnost; — mladi bez ideala; — neprestana trka; — novac kao najvažnija društvena vrijednost), navelo je 228 polaznika srednjih škola među prvih pet slijedeće:

Fenomeni koji zabrinjavaju mlade	Rang čestine navođenja
RAT	1
GLAD	2
NEZAPOSLENOST	3
ŠTO NOVAC POSTAJE NAJVAŽNIJA DRUŠTVENA VRIJEDNOST	4
NACIONALIZAM	5

Tablica 6

Indeks SOPUS (jednako: svakodnevna okupljenost porodice urbane sredine) adolescenata polaznika trećih razreda srednje škole (N=228).

Veličina indeksa	Adolescenti		U K U P N O	
	M	Z	Broj	%
Izrazito nizak	0	2	2	0,9
Nizak	5	11	16	7,01
Neznatno naglašen	36	53	89	39,03
Znatno naglašen	37	60	97	42,54
Vrlo naglašen	7	16	23	10,08
Maksimalno naglašen	0	1	1	0,44
U K U P N O	85	143	228	100,00

Među pojave koje ih najviše zabrinjavaju mladi navode »Što novac postaje najvažnija društvena vrijednost«. Ovaj fenomen među njih 25 zauzima 4. mjesto i po redu je odmah iza »Nezaposlenosti« (vidi se u tablici 5).

U tablici 6 nalaze se rezultati koji pokazuju da usamljivanje — izolacija postaje fenomen sa kojim se, pored ostalog, suočava savremena

porodica. Na to upućuje činjenica o svođenju porodice na tzv. nuklearnu porodicu koju čine biološki roditelji i djeca. Iz kruga porodice izostaju djed, baba, braća, sestre i rođaci i sl. Međutim, redukcijom na tzv. nuklearnu porodicu nije završen proces izolacije, već se on u njoj nastavlja. Prema rezultatima u tablici 6, usamljivanje — izolacija se događa i u nuklearnoj porodici. To pokazuju podaci o indeksu SOPUS. Indeks SOPUS (jednako je: svakodnevna okupljenost porodice urbane sredine), koji podrazumijeva niz svakodnevnih aktivnosti u porodici (zajednički izlasci, zajednički objedi, razgovori o životnim problemima i sl.), u 46,92% porodica je između »izrazito niskog« i »neznatno naglešenog«, odnosno nezadovoljavajućeg. Otuda su očekivani odnosi među njenim članovima sve slabiji odnosno sve manje porodični, a sve više »službeni« sa određenom distancom, (Milosavljević, 1985). Prema tome, usamljivanje — izolacija zahvata i nuklearnu porodicu.

Tablica 7

Odgovori rukovodilaca radnih organizacija (N=15) na pitanje: Kada Vam se obraćaju na toj dužnosti poznanici, prijatelji, kao dobrom prijatelju, poznaniku, o čemu razgovarate?

Tema razgovora	Zastupljenost u %
Zajedničke teme iz svakodnevnog života	5
Način za rješenje nekih pitanja materijalne prirode (stan, zaposlenje, povećanje LD, bolje radno mjesto)	80
Spontani, nevezani prijateljski razgovor	5
Stručna pitanja	6
Razgovori izvan navedenih tema (ostalo)	4
U K U P N O	100

U tablici 7 prikazani su rezultati dobiveni intervjujem. Ovi rezultati pokazuju da komunikacije s poznanicima, prijateljima mogu da budu takve da se sve manje uspostavljaju radi »zajedničkih tema iz svakodnevnog života«, »nevezanih prijateljskih razgovora«, a sve više radi toga da se poznanik, prijatelj, upotrijebi kao sredstvo za rješavanje određenih materijalnih pitanja. Komunikacija takve prirode, prema rezultatima u tablici 7, zauzimaju 80% sadržaja razgovora. Tako ovi rezultati pokazuju indikativno, kažemo indikativno, jer se radi o malom uzorku (N = 15), da u savremenom društvu dolazi do metamorfoze prijateljstva, poznanstva, u »potrošnju«. To naznačuje tendenciju da se u savremenom društvu članovi socijalnog kruga sve više koriste kao sredstvo za postizanje određenih materijalnih, a ne ljudskih bogastava. Tako »potrošačka groznica«, indikativno pokazuju rezultati u tablici 7, ugro-

žava i socijalni krug savremenog čovjeka i odnose u socijalnom krugu dehumanizira, a što je bliže moralnoj stramputici nego humanom odnosu čovjeka.

Diskusija i zaključci

Savremeni klasni uslovi života i rada potenciraju alijenaciju čovjeka koja sa sobom ne nosi samo obuzetost »potrošačkom groznicom«, »usamljivanje — izolaciju 3 i sl., već i nasilje nad drugim (što pokazuje podizanje »međunarodnih đubrišta« u nerazvijenom svijetu), nestajanje ljudske solidarnosti (što pokazuje izolacija od tragedije drugih), kao i nasilje nad samim sobom (ulaskom u svijet socijalne patologije).

Socijalizacija u pogledu prihvatanja ponašanja prožetog psihološkim korelatima alijenacije, pojednostavljeno gledano, izgleda neformalna i nenametnuta. Međutim, to je samo privid. Njena nametnutost, formativnost izrasta iz cjeline tehnologije klasnog života i rada koja određuje i okvire socijalizacije pojedinca koji ga čine alijeniranim odnosno obuzetim »potrošačkom groznicom«, »izolacijom« i sl. Povezanost tih psiholoških korelata alijenacije s ponašanjem postaje ljudska svakodnevnica. To pokazuju i rezultati ovog istraživanja. Izgleda da je nemoguća obuzetost »potrošačkom groznicom«, »usamljivanjem — izolacijom« i sl. bez stramputica u ponašanju ljudi. Te stramputice u vezi sa psihološkim korelatima alijenacije ukazuju barem na dva moguća amoralna iskoraka čovjeka: jedan je kada čovjek obuzet psihološkim korelatima alijenacije postaje bezobziran prema sebi i drugima, drugi kada vođen psihološkim korelatima alijenacije postaje tako socijaliziran da mu smisao života postaje ono što je besmisleno. Prvo je prepoznatljivo u čovjekovoj trci za potrošnjom koja ugrožava druge (kada proizvodi zatrovanu hranu, zatrovana vina, prodaje lijekove koji nisu za ljudsku upotrebu i sl.), a drugo, u ulasku ljudi u svijet socijalne patologije koja ga kao vid beznadne egzistencije sve više podstiče da potroši i samog sebe.

Prema tome rezultati ovog ispitivanja dobiveni na tri uzorka (tekstovima iz štampe, rukovodiocima i adolescentima), pokazuju da je sve što se očituje kao psihološki korelat alijenacije usko povezano sa određenim vidovima ponašanja i da je, zapravo, posmatranje i razmatranje ponašanja čovjeka u savremenom svijetu neodvojivo od alijenacije čovjeka i obrnuto.

Slika, koju daju ovi rezultati, ne izgleda svijetla jer alijenacija nije problem pojedinca, pojedine društvene zajednice, već tehnologije života i rada u suvremenom klasnom društvu, koje ima univerzalno značenje za većinu ljudi u svijetu.

POPIS ČLANKA IZ ŠTAMPE KOJI SU ANALIZIRANI METODOM
ANALIZE SADRŽAJA

- »Akcije sada«, *Panorama* (prevod u NIN, 11. 11. 1984., str. 59).
- »Ko su dečaci sa Konjarnika«, *Auto svet*, br. 36, 1983., str. 72.
- »Kroz ceo svet«, *Politika*, 1. 04. 1986., str. 13.
- »Medicinski otpad trećem svetu«, *Politika*, 9. 10. 1985., str. 4.
- Mikulčić, D., »Smrtna žetva«, *Vjesnik*, 8. 12. 1984., str. 2.
- Mišić, A., »Trovanje hemikalijama«, *Politika*, 8. 12. 1984., str. 15.
- Osvojić, S., »Rehabilitacija italijanskih vina«, *Politika*, 20. 7. 1986., str. 4.
- »Opasni antibiotici«, *Panorama*, (prevod u NIN-u, 11. 11. 1984., str. 59.)
- »Opomena hemijske bombe«, *Time*, *Politika*, 12. 12. 1984., str. 5.
- Peleš, M., »Kupovina sa manom«, *Politika*, 5. 02. 1986., str. 17.
- Petrović, R., »Pogled s prozora«, *Politika*, 7. 8. 1986., str. 9.
- Petrović, S., »Hemijska katastrofa u indijskom gradu Bopal«, *Politika*, 5. 12. 1984., str. 1.
- »Riznica industrijalizacije«, *Politika*, 12. 12. 1984., str. 10.
- »Smrt bez evidencije«, *Politika*, 14. 9. 1981., str. 14.
- Sokolović, M., »Otrovna šnicla hara Evropom«, *Politika*, 3. 10. 1985., str. 3.
- Stefanović, V., »Na godišnjicu katastrofe stoleća«, *Politika*, 27. 12. 1985., str. 4.
- Stojanović, M., »Najeza modernih Bordžija«, *Politika*, 1. 9. 1985., str. 4.
- »Svako gleda sebe«, *Politika*, 22. 9. 1985., str. 4.
- Španjolsko otrovno ulje«, *Vjesnik*, 12. 4. 1986., str. 2.
- »Toksikomanije — droga iz dačke torbe«, *Večernji list*, 18. 11. 1982.,
- »Votka na udaru«, *Oslobođenje*, 18. 5. 1985., str. 10.
- »WHO — Farmacijski kolonijalizam«, *Večernji list*, 16. i 17. VIII. 1986., str. 27.

LITERATURA:

1. Engels, F. *Položaj radničke klase u Engleskoj*, Beograd, 1951.
2. Fridman, Ž.: *Kuda ide ljudski rad*, »Rad«, Beograd, 1959.
3. From, E.: *Zdravo društvo*, »Rad«, Beograd, 1964.
4. Kaldeberg, O.D.: »General and specific Measure of Alienation«, *Sociological Spectrum*, 5 (155), 1985. str. 155-172.
5. Marks, K. i Engels, F.: *Komunistički manifest*, Beograd, 1949.
6. Marks, K.: *Bijeda filozofije*, »Naprijed«, Zagreb, 1959.
7. Marks, K.: *Zbornik radova*, Zagreb, 1961.
8. Marks, K.: *Rani radovi*, Zagreb, 1967.
9. Marks, K.: *Temelji slobode*, »Naprijed«, Zagreb, 1974.
10. Milosavljević, B.: Indeks SOPUS kao indikator porodične moći u socijalizaciji adolescenata«, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, vol. 24, sv. 24, 1984/85 (1985), str. 117-127.
11. Milosavljević, B.: *Socijalna patologija*, »Svjetlost«, Sarajevo, 1986.
12. Nisibet, R. and Perrin, G.R.: *The Social Bond*, New York, Alfred & Knopf, 1967.
13. Seeman, M.: »On the meaning of alienation«, *American Sociological Review*, vol. 24, No. 1., 1959., str. 783-791.
14. Zvonarević, M.: *Socijalna psihologija*, »Školska knjiga«, Zagreb, 1976.

**Branko Milosavljević: PSYCHOLOGICAL CORRELATIONS OF ALINEA-
AND SOME ASPECTS OF BEHAVIOUR**

S u m m a r y

By means of different methods including: the contents analysis (the five years period press texts), questionnaire (applied to 228 adolescents), interview (applied to 15 firm managers), an investigation has been carried out demonstrating how the psychological correlations of alination (consumable fever, loneliness-isolation) are indicated as some aspects of behaviour.

Results thus obtained demonstrate that psychological correlations of alination are connected with some aspects of human behaviour in everyday life.